

MAGYARPOLÁNY, A KULTÚRFALU

Magyarpolány az utóbbi években felkapott lett. A hajdani csöndes sváb falu a Pünkösöd környéki Passiójátékokra egyre jobban megtelt idegenekkel, nagyjából a rendszerváltástól kezdődően. Később – s ez máig tartó folyamat – az egy-két napos vendéghozam mellé a visszatérő látogatók, nyaralók, külföldi, elsősorban német pihenni szándékozók is egyre nagyobb számban kezdtek feltűnni, így mostanára már az a helyzet, hogy kiadó szobára nyaranta alig talál a messzi földről érkező.

A másik feltűnő változás, hogy egyre-másra épülnek a szebbnél szebb családi házak. Az irigyek Ajka nyaralófalujának, elitnegyedének tartják ma már Magyarpolányt. Tény: sokan költöztek ki ide a közeli városból, elsősorban értelmiségiek, de ennek az is oka volt, hogy Ajkán ma például nincs eladó-megvásárolható építési telek.

A falu fejlődése feltűnő. Kérdés: minnek köszönhető ez a lendület? Meglepő a válasz: a kultúrának.

Minden a Passiótól indult. Tekintettel arra, hogy az esemény kezdettől fogva amatőr jellegű volt, helyi és közel-környéki szellemi és fizikai részvételt igényelt. Egy szabadtéri előadás sok olyan szakma közreműködését követeli meg, amelyeknek képviselői nem élhetnek egy néhány száz lelkes faluban, ezért kívülről érkeztek ide emberek, igaz, csak néhány napra. Ők voltak a friss szemek, akik meglátták, mintegy felfedezték a lehetséges ragyogást a por és a málló vakolatok alatt. Az addig csak gondot jelentő Petőfi utcáról hirtelen kiderült, hogy sváb parasztházainak sora magát az utcát teszi műemlékké, így Polány bekerült mindenféle jegyzékbe.

Az időközben fellendült és állami pénzekből (pályázatokon keresztül) támogatott falusi turizmus lehetőségeket kínált az állami normatívák feletti összegek megszerzésére, s az éppen önkormányzati váltással küzdő Magyarpolány új polgármestere és tanácsadói gyorsan felismerték ezeket a lehetőségeket. Halatlan mennyiségű, s kezdetben ötven százalékos hozadékú pályázatok gyártásába fogtak, amelyek eredményének köszönhetően kiugró és látványos sikereket érhettek el. Az egyik sváb házból Tájházat alakítottak ki, amit folyamatosan fejlesztenek tovább alkotóházzá, a lerobbant kultúrházat pedig szép Faluházzá kezdték meg átalakítani.

Ezzel egy időben nem szabad megfeledkezni az országban, különösen pedig a Dunántúlon elharapózott infrastrukturális fejlesztések hatásairól sem. A gépkocsival rendelkezők számára hat-nyolc kilométer ma már nem jelent távolságot, tehát a városi lét ártalmait felismerő és előle menekülni igyekvő értelmiség új életteret keresve magának, könnyen rátalálhat a víz-szennyvíz-földgáz- és (majd) telefonközművekkel ugyancsak rendelkező, ráadásul feltűnő kulturális értékeket teremteni tudó falura, Magyarpolányra. Márpedig aki letelepszik itt, igyekszik lokálpatriótává válni, aminek első jele, hogy felajánlja szolgáltatásait. Ha jól sáfarkodik a helyi elit a hirtelen beköszönő

szellemiség „felkínálkozásával”, akkor annak olyan eredményei lesznek, mint például a megújuló köztéri kegyszobrok, vagy a gyerekek körében megszerveződő néptáncegyüttes, irodalmi színpad stb.

A kultúra faluépítő hatása tehát kézzelfogható eredményeket, konkrét alkotásokat produkál. Tesz azonban mást is: életformát változtat. Az elhíresülő községbe érkező idegenek magukkal hozzák, ha csak néhány napra-hétre is a saját kis külön személyi, tárgyi, felfogásbeli különbségeiket, méghozzá rengeteg irányból. Ez mindenképpen hatással van az őket vendégül látó, kiszolgáló, s a sajátos körülmények miatt velük együtt élő helyiekre. A változatlanul meglévő és tiszta falusi etikai és hagyományrendszer pedig visszahat a látogatókra, így helybéli és idegen között fokozatosan nivellálódik a különbség. Kölcsönös igényteremtés zajlik tehát a háttérben, ami újabb, úgynevezett humán erőforrások lehetőségét rejti magában. A feladat ezek minél jobb kihasználása.

Az egész történet megítélhető egyszerű divatjelenségnek (erre utal a dolgozat legelső mondata is). Ám éppen az utolsó bekezdés ad reményt arra, hogy Magyarpolány esetében ennél talán már jóval többről van szó. Vegyük hozzá, hogy az Ajka környéki községekben az elmúlt választási ciklus helyi politikusaiknak köszönhetően meghonosodott az úgynevezett térségi és kistérségi szemlélet. Magyarpolány teljes mellszélességgel e folyamatba szállt be, itt hozták létre először a ma már bővülő értékleltárt, ráadásul ide települ a terület információs központja is. Ez arra utaló jel, hogy nemcsak a saját értékek minden áron való fejlesztése, a saját haszon termelése a fő cél, hanem a környezettel, a külvilággal való kapcsolatkeresés és -mélyítés.

Mindeközben azonban a magyar falu alapvető gondoljai Magyarpolányt sem kerülik el. A csökkenő szülési kedv veszélybe sodorta az általános iskolát, amin nem segít a kívülről betelepülők jelentős száma sem, hiszen a „bebírók” – ahogy arra már utaltam – megállapodott emberek, azaz nem várható tőlük a helyi „gyereklétszám” növelése. Egyre kevesebben vannak tehát az alapoktatásba belépők. Ám itt is speciálisan „polányi típusú” megoldás látszik körvonalazódni. Az iskola ambiciózus új igazgatója erre is a kultúrát kívánja felhasználni. Pályázati programjában olyan feladatsort vázolt, amelynek eredményéül azt várják, hogy a csökkenő gyermeklétszámot más településekről idehozandó gyerekekkel pótolják. Alapelve a művészeti oktatás meghonosítása, a manualitás elterjesztése, amire egyre bővülő lehetőségeket teremtenek. Ennek ellentétéjeként, de ezzel párhuzamosan javában folyik a számítógépesítés: Magyarpolány általános iskolájában kis csoportokban, hatékonyan és magas szinten lehet tanulni a komputerezést. A nyelvi (német) képzése pedig a község sváb jellege, meglévő kapcsolata, az innen Németországba kitelepített rokonok, ismerősök révén konvertibilisen megalapozott és életszerű.